

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. וכן הוא עושה חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר ... כיצד מולקין חטאת העוף ... הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים.....1
- ב. נשברה מפרקת ורוב בשר עמה ... קרעו כדג מטמא באהל ... ומגבו.....3
- ג. עשאה גיסטרא ... ניטל הירך וחלל שלה נבלה ... כל שרבוצה ונראית חסרה.....3
- ד. הותזו ראשיהן אף על פי שמפרכסין טמאים כזנב הלטאה שמפרכסת ... הותזו ממש.....4
- ה. אינה באה אלא מן החולין.....4
- ו. וביום.....5
- ז. ובידו הימנית.....5
- ח. מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף מליקה הראש בעצמו והגוף בעצמו ... עולת העוף ממול עורף.....6

דף כא.

א. וכן הוא עושה חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר ... כיצד מולקין חטאת העוף ... הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים

שנים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר לעיל דף יט: ובזבחים דף סד. סה. שמולק את ראשה ממול עורף¹, וצריך דוקא כהן, ובצפורן שלו המחובר לו, ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף.

והמולק בסכין או מן הצדדין אינה מליקה אלא כמי שחנק או נחר, וכל העורף כשר למליקה.

ולכתחילה² מצוה יותר להוליך ולהביא בצפרנו בלא לדרוס³ כדין שחיטה, ומ"מ אם רוצה דורס ויורד בצפרנו, כי דרסה כשרה במליקה. וחותר מקודם המפרקת וחוט השדרה⁴ בלא רוב בשר, כיון שעם יחתוך רוב בשר הרי היא כמתה קודם מליקת הסימנים, אך חותר בלא רוב בשר ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף ורשאי לחתוך כל הסימנים ולא הוי הבדלה כיון שמחובר הראש להגוף על ידי

¹ עיין מנחת חינוך מצוה קטו אות כז ובכסף משנה על הרמב"ם שם ומול העורף הוא שעורף נקרא מה שהוא נגד הפנים ומתחת לזה נקרא ממול ערפו וכל השטח מן הצואר שהוא כשר לשחיטה כשר מאחוריו למליקה ואם מלק מן הצדדין של הצואר מליקתו פסולה שאין זה מול העורף וכ"ש אם מלק מן הצואר (תורת הקדשים זבחים סד ע"א אות ה)

² רמב"ם מעשה הקרבנות פ"ו ה"ו

³ וכמו דדרסה אינה פוסלת במליקה כך חלדה אינה פוסלת, עיין שם וברש"י ד"ה לא אמרן אלא במליקה וכו'. וגם עיקור סימנים (שנעקרו ממקומן קודם מליקה) כשרה במליקה, עיין ש"ס שם ורמב"ם כאן פ"ו הכ"ג. והגרמה, אם התחיל למלוק למעלה ממול ערפו, מפורש בש"ס שם ע"א דפסולה עי"ש, אך אם מלק ממול ערפו ואחר זאת בהסימנים הגרים נראה דינו כמו בשחיטה, ועיין יו"ד סי' כ"ד (סי"ב – י"ד) דיני הגרמה, וצ"ע. ואם שהייה פוסלת במליקה, עיין זבחים ס"ה ע"ב דנראה שם דלאחר חתיכת מפרקת עם החוט ושהה פוסל, וכן באמצע סימן ראשון, אך לאחר שמלק סימן אחד ג"כ דהוי ליה כמתה, אם שהה בין סימן ראשון לשני יש פלוגתא בין תנא קמא לרבי אלעזר ברבי שמעון, ולרבא תנא קמא סבירא ליה דאין שהייה פוסלת דהסימן השני הוא רק כדי לקיים מצות הבדלה, ורבי אלעזר ברבי שמעון סובר דפוסל בין סימן לסימן, ואביי מסיק דלכולי עלמא פוסל בין סימן לסימן. ולא נתבאר דין זה דשהייה הן באמצע והן בין סימן לסימן בדברי הרמב"ם כלל, ועיין חולין שם

⁴ ואם לא חתך כסדר הוזה אלא שהביא הסימנים לאחור וחתכם קודם שחתך המפרקת והדרה המליקה פסולה והעוף נבילה (זבח תודה ותורת הקדשים זבחים סד ע"ב אות ה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

העורר⁵. וי"א⁶ שאינו רשאי לחתוך יותר מסימן אחד, ואם חתך יותר מסימן אחד נחשב הבדלה אע"פ שמחובר.

ובעולת העוף עושה כנוכר⁷ אך צריך לחתוך שני הסימנים בעולה כשהוא יורד.

ב. נשברה מפרקת ורוב בשר עמה ... קרעו כדג מטמא באהל ... ומגבו

המת אינו מטמא⁸ עד שתצא נפשו אפילו מגוייד או גוסס, אפילו נשחטו בו שני הסימנים אינו מטמא עד שתצא נפשו שנאמר (במדבר יט פסוק יג) בַּנֶּפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת.

נשברה מפרקתו ורוב בשרה עמה, או שנקרע כדג מגבו או שהותו ראשו או שנחלק לשני חלקים בבטנו הרי זה מטמא אף על פי שעדיין הוא מרפרף באחד מאיבריו.

ג. עשאה גיסטרא ... ניטל הירך וחלל שלה נבלה ... כל שרבוצה ונראית חסרה

⁵ מנחת חינוך מצוה קכד אות ב ועיין כסף משנה שם שהסמ"ג (לאוין שכ"ז) סבירא ליה ג"כ כהרמב"ם והביא ראיה לדבריו, ועיין לחם משנה שם ועיין בחי' הגר"ז זכאים סה ע"ב בביאור שימת הרמב"ם ובמה נשתנה הבדלת הראש האסורה בחטאת מהבדלת הראש הנדרשת בעולת העוף ששם הוא דין שיהיו שני גופים עיי"ש ועיין בקרן אורה זכאים סד ע"ב

⁶ דעת רש"י בזכאים ס"ד ע"ב ד"ה ואינו מבדיל ובחולין כ"א ע"ב ד"ה ואינו מבדיל, ועיין זבת תורה זכאים סד ע"א שהביא שהתוס' בכמה מקומות והרע"ב והר"ש משאנץ על התו"כ ס"ל כשימת רש"י וכך פסק שם בתורת הקדשים אות ג

⁷ שם הלכה כג

⁸ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק א הלכה מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

חלק בהמה⁹ לשנים¹⁰ הרי זו נבילה¹¹, ומטמאה במשא ובמוגע אף על פי שהיא עדיין בחיים, וכן בהמה שניטל ירך שלה ממקום חבורו בבוקא דאטמא, כלומר קולית הירך, וחללה עמה ונראית גומא שכל מקום החתך בעין חלל¹² עד שתראה חסרה כשתרביץ הרי זו נבלה, כמו שנחתך הציה ונחלקה לשני גופות ואין השחיטה מועלת בה.

וכן אם נקרעה מגבה כדג הרי זו נבלה מחיים ואין השחיטה מועלת בה, ואחר הבהמה ואחד העוף בכל הדברים האלה.

ד. הותזו ראשיהן אף על פי שמפרכסין טמאים כזנב הלטאה

שמפרכסת ... הותזו ממש

השריץ אינו מטמא¹³ עד שימות, הותזו ראשיהן אף על פי שעדיין הראש מעורה בעור הגוף אף על פי שהן מפרכסין כזנב הלטאה מטמאין.

דף כא:

ה. אינה באה אלא מן החולין

כבר התבאר במסכת פסחים דף עא. וחגיגה ה. וזבחים דף צח. ומנחות דף פא: שכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, ולא מתרומה ולא ממעשר שני ולא מביכורים משום שאלו יש קדושה עליהם¹⁴, וכיון שהדבר חובה

⁹ רמב"ם הלכות שחיטה פרק ג הלכה יט ובהלכות שאר אבות הטומאה פרק ב הלכה א
¹⁰ זהו עשאה גיסטרא שכל דבר החלוק לשנים קרי גסטרא. מ"מ.

¹¹ תיפוק לי דהויא טרפה שהרי נחתך חוט השדרה ותירצו התוס' דמשכחת לה גיסטרא דנבלה אפילו חוט השדרה קיים כגון נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוט השדרה קיימת והשתא ניהא נמי שאם נחתכה לשנים ממש אמאי קרי לה נבלה מחיים והא לא קשיא כולי האי שכבר ראינו הרוגי מלכות שחותכין אותן לשנים ועדיין יש בו חיות כי הריאה נשארת בחלק העליון וכ"כ רבינו ונחלקה לשני גופות ונראה מדבריו שנחתכו למטה אחר שכלה חוט השדרה וכ"כ התוס' בלשון שני והוא הנכון. רדב"ז שחיטה שם
¹² כלומר לא שניטל העצם עם קצת הבשר הפנימי ונשאר בשר העליון והעור עד חצי הירך או שלישיתו וחופה את המכה דהתם טרפה הוא דהויא דתנן בהמה שנחתכו רגליה דהיינו האחרונים מן הארכובה ולמעלה טרפה.
מ"מ שם מרש"י

¹³ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ד הלכה יד

¹⁴ ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן סו סעיף כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

עליו איך יפרע ממעוות שאינו שלו או מדבר שאינו שלו, אבל ממעשר ראשון, וממעשר עני, ומלקט שכחה פאה מביאי¹⁵, שחולין גמורין הן.

ולכן קרבנות שמאליו נתחייב בהם, כגון הטאת, עולת ראייה, שלמי חגיגה, וכיוצא, וכן גם נסכים אין מביאין אלא מן החולין שחובה הם. וכן מי שנדר¹⁶ נדר ואמר הרי עלי קרבן פלוני לא יביאנו ממעוות מעשר שני שהרי נתחייב בקרבן זה, וכל המחוייב בקרבן לא יביא קרבנו אלא מן החולין.

ו. וביום

כבר התבאר בזבחים דף נו. ודרף צח: שכל הקרבנות¹⁷ אין מקריבין אותן אלא ביום שנאמר (ויקרא ז פסוק לח) בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קַרְבְּנֵיהֶם בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קַרְבְּנֵיהֶם בְּיוֹם וְלֹא בְלֵילָה.

לפיכך אין שוחטין¹⁸ זבחים אלא ביום ואין זורקין דמים אלא ביום השחיטה שנאמר (שם פסוק מז) בְּיוֹם הַקְרִיבוּ אֶת זִבְחוֹ וּגו' ביום הזבחה תהיה ההקרבה, וכיון ששקעה החמה נפסל הדם. ולפיכך דם¹⁹ ששקעה עליו חמה²⁰ ולא נזרק נפסל הזבח, ואם זרקו לא הורצה.

ז. ובידו הימנית

¹⁵ כלומר הלוי או העניים מביאים אמנם עיין שם סימן צה סעיף כא שכתב בדרך ספק "יש להסתפק בהן במעות תרומה ולוי במעות מעשר ראשון ועני במעות מעשר עני דהם שלהם לגמרי אם מותר להביא קרבנות מהם. ומקום הספק אצלי דוודאי מקרא דאשר לו הא הם שלהם, אבל מלימוד דמצרים הא שם לא היה גם תרומות ומעשרות, ובמנחות וברמב"ם משמע להדיא דלא נתמעט אלא מעשר שני".

¹⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק טז הלכה טו

¹⁷ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ד הלכה א

¹⁸ והיינו טעמא דבעינן קרא בפ"ע לשחיטה משום דלאו עבודה היא כמש"כ התוס' לשם וכאן כוונת רבינו לדבר אחר דהזריקה לא יהיה ביום אחר וזה שכתב ואין זורקין דמים אלא ביום השחיטה ולא בא למעט הלילה רק יום המחרת וזה שסיים וכתב וכיון ששקעה החמה נפסל הדם. הר המוריה שם.

¹⁹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה לו

²⁰ עיין אבהא"ז שם לענין בין השמשות ואכמ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ועוד התבאר שם שאין עבודה אלא בימין, ואם עבד בשמאל פסולה ואינו לוקה, קבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשירה, שהמסייע אין משגיחין עליו.

וכבר התבאר במסכת יומא דף מט. וזבחים דף יד. ודרף טו: שמי שעבד בשמאלו²¹, פסל וחילל עבודתו. ובכלל זה הולכת הדם ואין עבודה אלא בימין²², ואם עבד בשמאל פסולה ואינו לוקה²³.

והתבאר עוד שם ברף כד. שקמיצת²⁴ המנחות צריך שתהיה בימנו של כהן כשאר עבודות וכן נתינת הקומץ לכלי שרת צריך להיות בימנו, קמין בימנו²⁵ ונתן לשמאלו ואחר כך נתנו לכלי, קמין מכלי קודש ונתן לכלי חול פסל.

ח. מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף מליקה הראש בעצמו והגוף בעצמו ... עולת העוף ממול עורף

עוד התבאר שם דף נד. שעולת העוף²⁶ כיצד היתה נעשית, עולה לכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית והיה מולק שם את ראשה ממול

²¹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ט הלכה טו ושם מנה כל הפסולין לעבודה שמונה עשר "ואלו הן: העובד ע"ז, הזר, בעל מום, הערל, הטמא, טבול יום, מחוסר כפורים, האונן, השכור, מחוסר בנדים, יתר בנדים, פרום בנדים, פרוע ראש, שלא רחץ ידים ורגלים, היושב, מי שיש בין ידו ובין הכלי דבר הוצץ, מי שיש בין רגלו ובין הארץ דבר הוצץ, מי שעבד בשמאלו, כל אלו פסולין לעבודה ואם עבדו חללו, הוין מפרוע ראש וקרוע בנדים והשוחת לע"ז בשוגג, שאם עבדו עבודתן כשירה".

²² ותו נלפע"ד דאף דבאיטר שעבד, ליכא לספוקי באיזה יד יעבוד, דהרי בל"ז עבודתו פסולה דבעל מום הוא; עכ"פ גם בשולט בב' ידיו, אף דקיי"ל כרבנן דאברותי הוא, דאתחזקת בשמאל כבכורות מה: אפ"ה גם הוא בעבד בשמאל עבודתו פסולה, דאע"ג שנתחזקה השמאל, לא נקראת ימין והרי כל מקום שנאמר יד ואצבע אינו רק מה שנקרא ימין וזבחים כד. חומר בקודש שם כב

²³ צ"ע מהא דכתב הרמב"ם בפרק ב' מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כ"ד האימורים ואברי העולות והקמצים וכו' בין בימין בין "בשמאל" הרי אלו כשרים עכ"ל, הרי הקטרת הקומץ דהוא אחד מד' עבודות במנחה כשר גם "בשמאל", והכא סתם דכל עבודה פסול בשמאל.

²⁴ תורת הקדשים שם יד: מ

²⁵ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יא הלכה ב

²⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ערפה²⁷, וצריך דוקא כהן, ובצפורן שלו המחובר לו, ולא בכלי, ויורד בצפורנו וצריך לחתוך שני הסימנים בעולה כשהוא יורד ומבדיל.

וכיצד אוהז²⁸ את העוף בשעת מליקה אוהז העוף בצורה שיהיה פניו של העוף על גב ידו והעורף למעלה ואוהז שתי רגליו בין זרת לקמיצה ושתי אנפיו בין אמה לאצבע ומותח צוארה אל רוחב הפנימי של שתי אצבעותיו אמה ואצבע²⁹ ומולק וזו מעבודות קשות שבמקדש³⁰ ואם שנה ואחז בכל מקום כשירה.

²⁷ עיין מנחת חינוך מצוה קטו אות כז ובכסף משנה על הרמב"ם שם ומול העורף הוא שעורף נקרא מה שהוא נגד הפנים ומתחת לזה נקרא ממול ערפו וכל השטח מן הצואר שהוא כשר לשחיטה כשר מאחוריו למליקה ואם מלק מן הצדדין של הצואר מליקתו פסולה שאין זה מול העורף וכ"ש אם מלק מן הצואר (תורת הקדשים זבחים סד ע"א אות ה)

²⁸ רמב"ם שם הלכה ה

²⁹ מה שנוסף על לשון הרמב"ם הוא מהרש"י בלקוטי הלכות זבחים סד ע"ב

³⁰ עיין יומא מט:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

